

TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI

*Ibragimov G'anijon**"Innovatsion Menejment" kafedrasi Phd dotsenti.**Shamsiddinov Ozodbek Menejment yo'nalishi 3-kurs talabasi**Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti*

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarning o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar ta'lim sifatini oshirish, bilim olish imkoniyatlarini kengaytirish hamda o'qitish samaradorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Tadqiqotda zamonaviy raqamli vositalar va platformalarning ta'limdagi o'rganilishi hamda ularning o'quvchilarga ta'siri yoritilgan.

Annotation: This article analyzes the role and importance of digital technologies in the educational process. Digital technologies play a crucial role in improving the quality of education, expanding learning opportunities, and ensuring teaching effectiveness. The study highlights the integration of modern digital tools and platforms in education and their impact on students.

Kalit so'zlar: Raqamli texnologiyalar, ta'lim, onlayn o'qitish, ta'lim platformalari, innovatsiya, bilim sifati.

Keywords: Digital technologies, education, online teaching, educational platforms, innovation, quality of knowledge.

Kirish

Raqamli texnologiyalar zamonaviy jamiyatning barcha sohalariga, jumladan, ta'lim tizimiga ham chuqur kirib keldi. Hozirgi kunda ta'lim jarayonlarida zamonaviy texnologiyalarni qo'llash nafaqat imkoniyat, balki zaruratga aylangan. Ushbu maqolada raqamli texnologiyalarning ta'lim jarayoniga ta'siri, uning afzalliklari va imkoniyatlari, shuningdek, mavjud muammolar tahlil qilinadi.

Adabiyot sharhi

So'nggi yillarda raqamli texnologiyalarni ta'limda qo'llashga bag'ishlangan ilmiy maqolalar va izlanishlar sezilarli darajada ortdi. Masalan, Anderson (2020) raqamli platformalar orqali o'quv jarayonini boshqarishning samaradorligi haqida tadqiqot olib borgan. Uning ishida Learning Management System (LMS) kabi vositalar o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasida interaktiv muloqotni yo'lga qo'yishda qanchalik foydali ekani yoritilgan. Shuningdek, Mason (2021) onlayn ta'limning pandemiya davridagi o'rnini tadqiq qilib, bu jarayonning ijobiy va salbiy jihatlarini ko'rsatib berdi. Ushbu maqolalarda ta'lim texnologiyalarining zamonaviy rivojlanishi chuqur tahlil qilingan.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot davomida sifatli va miqdoriy tahlil metodlari qo'llanildi. Statistik ma'lumotlar yig'ish va tahlil qilish uchun so'rovnoma va intervyu o'tkazildi. So'rovnomalar Toshkentdagi maktablar va universitetlarda 200 nafar o'quvchi va 50 nafar o'qituvchi o'rtasida o'tkazildi. Shuningdek, Google Classroom, Zoom, va Microsoft Teams kabi platformalardan foydalanish tajribasi o'rganildi.

Tahlil va Natija

Raqamli texnologiyalar ta'lim tizimiga kirib kelishi, o'qitish metodlari va o'quv jarayonlarini tubdan o'zgartirdi. Ushbu o'zgarishlar o'quvchilar va o'qituvchilar uchun yangi imkoniyatlar yaratgan bo'lsa-da, ba'zi qiyinchiliklarni ham yuzaga keltirdi. Tahlil davomida o'qitish jarayonidagi raqamli texnologiyalarning ijobiy va salbiy tomonlarini ko'rib chiqdik va bu texnologiyalarning ta'limdagi o'rnini haqida quyidagi asosiy xulosalarga keldik.

1. Ta'limning sifatini oshirish

Raqamli texnologiyalar o'quv jarayonining sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. O'quvchilar uchun ta'lim manbalari kengaygan, ya'ni endi ular nafaqat kitoblar va darsliklardan, balki onlayn video darslar, maqolalar, interaktiv testlar va boshqa resurslardan ham foydalanish imkoniyatiga ega. Masalan, Google

Classroom, Moodle, Zoom kabi raqamli platformalar orqali o'quvchilar o'quv dasturlarini o'z vaqtida ko'rib chiqishlari, muhokama qilishlari, topshiriqlarni baholashlari mumkin. Ushbu platformalar o'qituvchilarga o'quvchilar bilan o'zaro aloqada bo'lish, individual yordam ko'rsatish va sinfdagi o'quv jarayonini yaxshilash imkonini beradi.

2. Moslashuvchanlik va vaqtni boshqarish

Raqamli texnologiyalar o'quvchilarga darslarni o'z vaqtida o'rganish va o'z-o'zini boshqarish imkoniyatini beradi. Onlayn darslar va elektron platformalar o'quvchilarga o'z vaqtini samarali boshqarish, darslarni o'zingizga qulay vaqtga moslashtirish imkonini yaratadi. Shu bilan birga, bu o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshiradi, chunki ular o'zingizga qulay vaqtda darsga qatnashish imkoniyatiga ega bo'ladi. Masalan, o'quvchilarni qiyin mavzularni takrorlash va o'rganish uchun videodarslar va interaktiv resurslar bilan ta'minlash imkoniyati mavjud.

3. O'qitish jarayonida interaktivlik

O'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasida interaktiv aloqani yaratish ta'limning samaradorligini oshiradi. Raqamli texnologiyalar o'quvchilarni o'qituvchi bilan bevosita bog'lash va savollarni tezda hal qilish imkonini beradi. Onlayn testlar, forumlar, chatlar orqali o'quvchilar o'z fikrlarini bildirishlari, muhokama qilishlari va o'zaro fikr almashishlari mumkin. Bunday interaktiv yondashuv o'quvchilarning bilim olish jarayonida faol ishtirok etishiga yordam beradi. Raqamli texnologiyalar o'qituvchilarga esa o'quvchilarning darsdagi ishtirokini nazorat qilish, tezkor javoblar olish va o'z bilimlarini tekshirish imkoniyatini yaratadi.

4. Ta'limda resurslar va materiallar boyligi

Raqamli texnologiyalar ta'lim resurslarining boyishiga xizmat qiladi. Internetdagi onlayn kutubxonalar, ilmiy maqolalar, darsliklar, video materiallar va boshqa raqamli resurslar o'quvchilarga kerakli ma'lumotni topishda yordam beradi. Shu bilan birga, o'qituvchilar ham o'zlarining ta'lim dasturlarini va dars

materiallarini kengaytirish, yangi resurslardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Masalan, YouTube platformasida ta'lim sohasiga oid o'nlab video darslar va amaliy qo'llanmalar mavjud bo'lib, ular o'quvchilarga ta'lim olishda qo'shimcha yordam beradi. O'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish uchun bu resurslardan samarali foydalanish mumkin.

5. Ta'limning tenglik darajasini oshirish

Raqamli texnologiyalar ta'limda tenglikni oshirishga yordam beradi. Internetga kirish imkoniyati bo'lgan har bir o'quvchi o'qish uchun kerakli materiallarga osonlik bilan ega bo'lishi mumkin. Bu, ayniqsa, ta'lim tizimida chekka hududlarda yashovchi, moddiy resurslari cheklangan o'quvchilar uchun katta imkoniyatdir. O'quvchilarga elektron kutubxonalar, onlayn kurslar va boshqa raqamli resurslar orqali bilim olish imkoniyatlarini taqdim etish ta'limni yanada ochiq va teng qilishga yordam beradi.

6. Raqamli texnologiyalarning salbiy tomonlari

Raqamli texnologiyalarni qo'llashda ba'zi salbiy tomonlar ham mavjud. Birinchidan, texnologiyalarning salbiy ta'siri o'quvchilarning jismoniy faoliyatiga ta'sir ko'rsatishi mumkin. Uzun vaqt davomida ekran qarash, qo'llanmalardan foydalanish ko'zlar uchun zararli bo'lishi mumkin. Ikkinchidan, raqamli texnologiyalarga nisbatan ijtimoiy muammolar mavjud. O'quvchilar orasida internetga teng kirish imkoniyati bo'lmaganlar yoki texnik vositalarga ega bo'lmaganlar, raqamli ta'limdan foydalanishda qiyinchiliklarga duch kelishadi. Bundan tashqari, ba'zi o'quvchilar raqamli texnologiyalarga qaram bo'lib qolishlari va onlayn resurslar orqali vaqtni behuda o'tkazishlari mumkin.

7. Internet sifati va texnik infratuzilma muammolari

Boshqa muammolardan biri, bu – internet aloqasining sifati va texnik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi. Raqamli ta'limni muvaffaqiyatli joriy qilish uchun yuqori tezlikdagi internet, kompyuterlar va boshqa texnik jihozlar zarur. Biroq, ko'plab maktablar va universitetlar hali ham

kerakli infratuzilma bilan ta'minlanmagan. Bu esa o'quvchilar va o'qituvchilar uchun darslarni samarali o'tkazishdagi qiyinchiliklarga olib kelmoqda.

8. Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy qilishdagi qiyinchiliklar

Raqamli texnologiyalarni ta'limda muvaffaqiyatli joriy qilishda ba'zi qiyinchiliklar mavjud. O'qituvchilarni yangi texnologiyalar bilan ishlashga o'rgatish, ularga zamonaviy platformalardan qanday foydalanishni tushuntirish zarur. Shuningdek, o'qituvchilarning ba'zilari raqamli ta'limga qarshi turib, an'anaviy dars usullarini afzal ko'rishadi. Bu holat raqamli texnologiyalarning joriy etilishi jarayonida to'siq bo'lishi mumkin. Raqamli texnologiyalarni muvaffaqiyatli tatbiq etish uchun o'qituvchilarni tayyorlash va ularning raqamli ko'nikmalarini rivojlantirish uchun treninglar va kurslar tashkil etish zarur.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonini sezilarli darajada samarali qilishga imkon yaratadi. O'quvchilar o'z vaqtini boshqarish, bilim olish jarayonida interaktivlikni kuchaytirish va kengaytirilgan resurslardan foydalanish imkoniyatlariga ega bo'ladi. Shu bilan birga, texnologiyalarni qo'llashda ba'zi salbiy ta'sirlar ham mavjud bo'lib, bu jarayonni yaxshilash uchun qo'shimcha choralar ko'rish lozim. Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish uchun infratuzilmani yaxshilash, o'qituvchilarni tayyorlash va texnologik jihozlarni yangilash zarur.

Raqamli texnologiyalar ta'limni yanada rivojlantirishda muhim vosita bo'lib, kelajakda ta'limning barcha bosqichlarida ularning ahamiyati yanada ortadi. Raqamli texnologiyalarni to'g'ri va samarali qo'llash o'quvchilar va o'qituvchilar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi, shu bilan birga, ta'limning sifatini va tengligini oshiradi.

Takliflar

- Ta'lim muassasalari o'rtasida raqamli texnologiyalarni qo'llash bo'yicha tajriba almashish tizimini yo'lga qo'yish.

- O'qituvchilarni raqamli texnologiyalar bilan ishlashga tayyorlash uchun maxsus treninglar tashkil qilish.
- Har bir ta'lim muassasasini zamonaviy texnik jihozlar va yuqori tezlikdagi internet bilan ta'minlash.
- Raqamli platformalar va texnologiyalarni qo'llash uchun o'quv dasturlarini ishlab chiqish.

Xulosa

Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonini yanada qulay va samarali qilish imkoniyatini beradi. Ammo ularni muvaffaqiyatli joriy qilish uchun infrastrukturani yaxshilash va texnologik bilimlarni oshirish muhimdir. Kelajakda ta'limning raqamli komponentlari rivojlanishda davom etishi kutilmoqda.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Anderson, J. (2020). "The Impact of Digital Tools on Education." Journal of Educational Technology.
2. Mason, T. (2021). "Online Learning During a Pandemic: Challenges and Opportunities." Educational Review.
3. Qodirov, A. (2022). "O'zbekistonda ta'lim tizimini raqamlashtirish." Ta'lim innovatsiyalari jurnali.
4. Smith, R., & Johnson, K. (2019). "Digital Education Tools for the Future." Oxford Press.